

Egressy Zoltán

Terepasztal

Szereplők:

ATTILA

ÖREG

Sötét színpad.

ATTILA: Télen már a hó alól szedegettem ki a csikkeket. Az volt a mélypont, nem a gáz kikapcsolása. Volt egy-két fagyos hajnal. Egy-két mocskos hideg hajnal. A vizes füstszűrő a számba fonnyadt.

Lassan világosodik. Egy terepasztal körvonalai látszanak, aztán már kivehető a hegyek-völgyek, ezüstpapírból készült tavak, folyók, alagutak, sínek, szerelvények. Attila és Öreg áll a terepasztal mellett. A kis vonatok még nem járnak.

ATTILA: Akkor jött az ötlet, mi lenne, ha természetnék magamnak. Kétszen venni nincs lóvém, csempészett olcsót se nagyon. De térfogatom van hozzá.

136

Attila ügyködni kezd a terepasztalon. A darab során folyamatosan építi, rakosgatja az elemeket.

ATTILA: Verdes a szívem, mikor nézem az épülő hidat a sínek fölött. Látad, ahogy jöttél? Bele tudok feledkezni, nem gondolkodom olyankor semmin. Kiszállok az áramkörből. Néha megyek ki oda, nincs benne rendszeresség. Ha nem vagyok a házban, a macska a házórző. Sunnyogó szemmel figyel. Méri magának az időt. Ül le. Ott a szék, ülj le.

Öreg leül egy székre.

ATTILA: Minek köszönhetlek?

ÖREG: Majd... Miket termesztasz?

ATTILA: Hát, miket. Paradicsomot, paprikát, egy-két dolgot. De főleg gaz nő. A dohány itt a lényeg. Sokkal egyszerűbb, mint gondoltam. Nincs vele sok baj. Békésen száradnak egymás mellett a levelek. Ez a probléma is megoldva. Ketten szívjuk majd, én és a lakótársam.

ÖREG: Van lakótársad?

ATTILA: Elment a fiához, majd este jön. Ilyenkor a fiával van. Beteg a fia.

ÖREG: Ki ő? Ez a lakótárs?

ATTILA: Egy lakótárs. *(csend)* Érzed, milyen fülledt a levegő? A töltésnél is mindig az. Nem érzed?

ÖREG: Fülledt.

Csend.

ATTILA: Nem tudtam, hogy élsz.

ÖREG: Élek.

Csend

ATTILA: Tudod, mi van ma? Segélynap. Jön a postás. A falu nagy napja. Utána hosszú sor lesz a vegyesbolt előtt. Megképződik a semmiből.

ÖREG: Ilyenkor vásárolnak be?

ATTILA: Lófaszt. Tartozásrendezés.

ÖREG: Közben akkor meg lehet beszélni, kivel mi van, nem? Gondolom.

ATTILA: Kivel mi van? Semmi, mi lenne. Mindenki tud mindenkiről mindent. Tíz éve jöttem ide, rólam is mindent tudnak. Befogadtak, pedig Pestről jöttem.

ÖREG: És? Úgy egyébként?

ATTILA: Mit egyébként?

ÖREG: Hát hogy hogy vagy itt? Meg hogy mi van itt?

ATTILA: Szelíd szarság. Csöndes méltatlankodás. Alkohol. Baszakodás. A ma ugyanolyan, mint a tegnap meg a holnap. Egyetlen kurva nagy legyintés az élet. Mindenki tartozik. Én is tartozom, mindenfelé tartozom. Csak gázra 140 ezerrel. Bekereteztem a befizetetlen számláimat, itt lógnak. A hátulja könnyen nyílik, mindig újabb csekkek kerülnek bele.

ÖREG: Mint egy festmény.

ATTILA: Ja, mint egy rögzített kép. Csak folyton változik, és egyre zsúfoltabb. Meg egyre áttekinthetlenebb.

Csend.

ATTILA: Az épülő híd egész faszán beleillik a tájba, nem? Látnod kellett, ahogy jöttél. A fenyőfásor mellett. Csak fantáziátlanabb, mint ez a terepasztalon készül. Itt is vannak fenyők. Kicsiben. Lehet, hogy az egyiket megcsinálom majd karácsonyfának. Nézd, gyufaszálakból rakom össze a tereptárgyakat.

Az öreg odamegy a terepasztalhoz, nézi a munkálatokat.

ATTILA: Azt mondták nekem, hogy festő voltál. Vagy vagy.

ÖREG: Nem.

ATTILA: Pedig azt mondták. Hogy elmentél külföldre szerencsét próbálni.

ÖREG: Nem. Ki mondta? Nem.

Csend.

ATTILA: Itt voltak múltkor a nagybátyámék. Az öcséd, meg a fia, meg az unokaöcsém. Megálltak az ezüstfos színű japán kocsijukkal a ház előtt. Jövk ki. Szevasz, Atikám, mondja a nagybátyám. Kikászalódik röhögve a fia is, mankóval, begipszelt lábbal. A hátsó ülésről meg az unokaöcsém. Az is egy középkorú férfi már. Az öcséd azonnal sopánkodni kezdett. Jajistenem, jajistenem. Ez ment aztán végig. Mutattam nekik a dohányleveleket, mondtam a csikkszedést, mindent, jöttek a jajistenemek. A macska belenyávogott a délelőttbe. Nem értette a szokatlan népsűrűséget. A gipszes mindjárt azt kérdezte, legális-e ez a dohánycucc. Mondtam neki, hogy nem tudom, de nem is érdekel. Zavaros, mert természetien lehet, de fogyasztani már adóköteles, viszont minek természetienék, ha nem fogyaszthatok?

ÖREG: Természtien lehet, de fogyasztani nem? Hülyék ezek.

ATTILA: Ja.

ÖREG: Hogyhogy természetien lehet, fogyasztani meg nem?

ATTILA: Ez van.

ÖREG: Hülyék ezek.

ATTILA: A nagybátyám meg hogy na, mi van veled, monddj, mi van veled? Mi lenne, segély van, mi lenne. Mennyi az? A segély. Mennyi? Huszonvalahányezer forint. Egy hónapra? Egy hónapra.

ÖREG: Jaj, istenem.

ATTILA: Így, így. Jöttek a jajistenemek.

ÖREG: Egy hónapra húszezer?

ATTILA: Huszonvalamennyi. Néha van közmunka, akkor kicsit több.

ÖREG: Más munka nincs?

ATTILA: De. 350-es órabérért akácfákat lehet nyesegetni a kiserdőben.

ÖREG: Az mit jelent?

ATTILA: Az? A sarj alatt kell összefogni, csak kurvára fáj, sebeket csinál. Úgy néztem ki utána, mintha megkínoztak volna. Soha többé. A nagybátyám aszondja, akkor volna munka végül is, nem? De, igen, ez. Ez, aszondja, de azért csak munka. Hát igen. Ja, meg a városban is lehetne alkatrészeket illesztgetni. Négy műszakban, minimálbérért. Vécére menni tilos. Felügyelő figyel. A dolgozók úgy vannak tartva, mint az állatok. Mint a rabszolgák. Voltam ott próbaidőn, de kiraktak.

ÖREG: Miért?

ATTILA: Azt akarták, hogy csináltassak új szemüveget, mert állítólag nem látok jól.

ÖREG: Jaj, istenem.

ATTILA: Megkérdeztem az öcsédet, megvan-e még a vendéglője. Meg a telepe. A több száz emberével, akit foglalkoztat. Terelte vissza a szót egyből, a szememre, mert mondtam neki is, hogy nem látok jól. Én meg maradtam a témánál. Hogy a telepet kiépítette-e már teljesen? Csönd. Az nekem elég volt válasznak. De aztán csak megszólalt. Hogy szar az egész. Válság van megint. Mindig válság van.

ÖREG: Hát, lehet.

ATTILA: Nem nagyon akart a vállalkozásairól beszélni. Mi a szartól volt beszarva, hát nem akartam én pénzt kérni tőle. Panaszkodott, milyen rossz neki. Mindig válság van, sose lesz vége. Persze, válság, mindig, persze. A kocsiiban hazafelé biztos megtárgyaltak. Jajistenem, mi történt ezzel a tehetséges gyerekkel? Bár egész jól tartja magát a lecsúszáshoz képest. És legalább nem alkoholista, mint annyian a családban. Mint a festő apja, aki elment külföldre. Ügyes ezzel a dohánytermesztéssel, meg a paradicsom, meg a paprika, hátul kotkodál öt-hat tyúk, macskát tart, valahogy megél. Ez mehetett.

Csend.

ÖREG: Nem mentem külföldre.

Csend.

ATTILA: Nem szabad elválni, ez az életem tanulsága. Amit az elsónél nem vesztettem el, azt elbuktam a másodiknál.

ÖREG: Hogy hívták őket?

ATTILA: Kiket?

ÖREG: A nőket.

ATTILA: Nem mindegy?

ÖREG: Hát de.

ATTILA: Éva. Külföldön van. Másik földrészen. Takarít. Kérdés, hogy érteti meg magát nyelvtudás nélkül. Mert hogy nem tud angolul, az biztos. Legalábbis nem tudott. Utánament később a fiam is. Miután a nevére írtam a házat. Most már el se tudnám adni, ha akarnám se. Nem nagyon válaszol az e-mailjeimre. Pestről írtam neki egy ismerősöm számítógépéről. Meg egyszer beszélünk is, képernyőn át.

140

Öreg közletről vizsgál valamit a terepasztalon.

ÖREG: Jó ez a sorompó.

ATTILA: A terepasztalra kíváncsibbak voltak a rokonaim is, mint rám.

Öreg visszamegy, leül a székre.

ATTILA: Tízévesen kaptam az első mozdonyt, mikor már senki nem élt. Csak néztem, mi van itt, fater, mutter, mostohafater, mind ment a levesbe.

ÖREG: Figyelj ide.

ATTILA: Másnak meg nem. A többi gyereknek éltek a szülei. Csak nekem nem. Az összes halál pár éven belül történt. Legalábbis eddig úgy tudtam. Majd mondd el ezt az egészet, ha akarsz. Bár nincs már jelentősége.

ÖREG: Hát igen.

ATTILA: Az az első mozdony megvan ma is. Ez az. Onnantól csak ilyesmit kértem karácsonyra, születésnapra, bármire. Erre költöttem a zsebpenzemet is. Repülők, hajók, sínek, alagutak. A terepasztal tavát meg a folyókat ezüst csokipapírból csináltam. Látod.

ÖREG: Látom. Szép.

ATTILA: Az unokaöcsém nagyapja lett a harmadik faterom. Villanyszerelő volt. Ellestem tőle sok mindent. Tizenhat évesen forradalmasítottam a bérház lakáscsengő-működését. Hang is hallatszódott a biztonság kedvéért, de nem ez volt a lényeg. Hanem hogy színek villogtak, ha megnyomták kinn a gombot. Közben a terepasztal egyre faszább lett. Szintek, mütyürkék. Szét kellett szednem, mikor költöztem, azóta rakom össze. Fejleszttem. Az egyetlen cucc, ami velem van azóta is. A legtöbb elem gyufából készült, látod. A mozdonyok és a kocsik persze nem. Nézd, a sapkás baktert az állomás előtt, ezek a figurák meg integetnek a vonat után.

Öreg a terepasztalhoz megy, bámulja.

ATTILA: Az unokaöcsém fényképeket hozott. Selejtezéskor találta az albumot. Tele van fotókkal. Párat itt hagyott nekem.

Attila mutat egy fotót.

ATTILA: Pólyás vagyok, a mutter karján.

Attila mutat egy másik képet.

ATTILA: Itt hárman vagyunk.

ÖREG: Igen.

Attila újabb képet mutat.

ATTILA: Ez a mostohafaterom. A bátyád. Vad volt, ütött engem, meg a mostohamuttert is. Mikor nem yették észre időben a mostohamutter betegségét, meg akarta ölni az orvost. Úgy szedték le róla, mielőtt megfojtotta volna.

ÖREG: Igen.

ATTILA: Mit igenezel? Ott se voltál. Nem is tudhattad. Vagy igen?

Attila mutat egy negyedik képet.

ATTILA: A villanyszerelő meg a felesége. Miattuk nem kerültem nevelőintézetbe. Harmadik apám, harmadik anyám. Másnak egy is sok. Nekem három is kevés volt. Összesen hat. Mindenesetre ők fogadtak be. Az első képet betapasztottam az agyamba. Együtt vagyunk rajta hárman. Te, a mutter meg én. Mit szólsz ehhez? Semmit, mi? Nem is kell.

Öreg visszamegy a székhöz, leül.

ÖREG: Miért nem járnak a vonatok?

ATTILA: Az öcsédék is ezt kérdezték. Járnak, ha bekapcsolom. Elindítottam nekik két személyt és két tehert, nézték, mint a gyerekek. Mutattam ezeket a mosogatórongyból készült fákat, mondtam, ennyire futja a pénzem-ből. Az unokaöcsém kezdett meghatódni. Én meg emiatt rajta. Nem akartam, hogy meglássa, gyorsan egy régi haverom mondatára gondoltam, „tizenkét barátnóm volt párhuzamosan, ebből nyolc férjnél volt”, ezt mondta egyszer, ezen beszartam. Főleg attól, ahogy mondta. Mert komolyan mondta. A gipszes megkérdezte, mi van a nőekkel. Mi van a nőekkel, Atikám? Mondtam neki, hogy leszámoltam én ezekkel a dolgokkal. A nagybátyám röhögött. Miért? Egészséges vagy, nem? Jó, pénzed nincs, az igaz. Bár sajnós ambíciód se. Szóval nincs nő, aszondja. Nincs. És ki ez a lakótárs? Egy férfi. Nagy csönd. Mondom, befogadtam. A kishálóban lakik. Lakbért nem fizet, viszont az anyja mindennap főz ebédet pár utcával arrébb, nekem is jut, ingyen eszem. Van egy beteg gyereke, néha jön, majdnem teljesen vak, lever mindent, amikor itt van. Komoly kárt mondjuk miben tenne? Azt kérdezi erre a nagybátyám, hogy milyen minőségben van velem a lakótárs. Hát lakótárs minőségben. Erre megint csönd. Aztán megszólal: te buzi vagy, Ati? Nem hitte el, hogy nem, hiába mondtam. De hogy együtt lakom egy férfival. Na, mondom csak meg őszintén.

ÖREG: És... Nem?

142

ATTILA: Mi nem?

ÖREG: Nem mintha baj lenne, nem azért.

ATTILA: Nem.

Csend.

ATTILA: A gipszes kitalálta, hogy inna egy kis pálinkát. Odatolt egy ötezrest. Hogy hozzak a krimóból egy fél litert. Segély előtt ennyi pénzért itt ölnek. Nem lehet nálam csak úgy ötezer forint. Két cajga volt az almafának támasztva, a gipszes fölrohögött. Ezeket hol loptad, kérdezte. Az unokaöcsém meg kitalálta, hogy elkísérne a kocsmába. Gyere, töki, mondtam. Erre egy ilyen melegség öntött el, mert így hívtam őt régen is. Hús voltam, ő tizenegy, tanítgattam pingpongozni. Korábban a spirálfüzetembe ragasztott focicikkeimen tanult meg olvasni. Esett kicsit az eső, a sáros utcán cuppogtak a biciklik kerekei. Szinte semmi levegő nem volt a gumikban. Nulla. A tengelyen fordultak a kerekek.

ÖREG: Jaj, istenem.

ATTILA: Tekertünk, jobbról-balról köszöngettek, nézték, ki a fasz ez a másik ember. Mikor megérkeztünk, hárman ültek a krimóban. A pulton Nemzeti

Sport. Réka, a kocsmároslány nem csodálkozott a rendelésen, de a pénzen nagyon. Amilyen hülye voltam, ott lógott a kezemben. Gyorsan elraktam, nehogy mások meglássák. Kinn addigra már zuhogott. Kértem két sört. Az unokaöcsém megkérdezte, milyen sört csapolnak. Mondom neki, sört. A Réka felelt neki rendesen, hogy Borsodit. Jó lesz? Jó lesz. Az unokaöcsém is csak kérdezgetett, állások, feleségek, lakás, mind elveszett? El. Elbasztam mindent. Na de miért?

ÖREG: Miért?

ATTILA: Miért? Mert akkoriban antenneszerelésre mutatkozott igény. Eleinte ment is minden, mint a gerely. Aztán lecsengett ez a divat. Sokan szereltek, mindenhova került antenna. Abba kellett hagynom. Gombát kezdtem természetzeni egy haverral. Teherautót vettünk a szállításhoz, ami egy balesetnél totálkárossá tört, mint a szar. Nem tudtunk másikat venni. Az már a lejtő volt. Pluszban a két válás hozzá. Elmentek a nők. Meg a lakás is. Meg az idő. Elfáradtam a sok mindenbe, egyre nehezebben tudtam járni és beszélni egyszerre.

ÖREG: Az idő, igen, az elmegy.

ATTILA: Az unokaöcsém belelkedett, előntötte valami jóság, hogy elvinne pár számlát. Befizetne belőle. Mondtam, hogy nem, nem. De hogy a villanyt legalább, áram az kell.

ÖREG: Az kell.

ATTILA: Na de az áramot lopom. És a többit se tudják behajtani. Tartozom már minden közműcégnek, boltosnak, tartozom az egész világnak. Viszont szereztem elég fát, behordtam a kertbe, ha nem lopják el, nem fogok megfagyni télen. Kaphattam volna munkát is Pesten, csak hát az a 22-es csapdája. Mert oda el is kell jutni. Néha fölmegegyek azért. Sínekért. Meg e-mailt nézni, nem írt-e a fiam. Azt egyébként olvastam régen. A 22-es csapdját.

ÖREG: Filmen is láttad?

ATTILA: Filmen nem.

ÖREG: Jó pedig. Én láttam.

ATTILA: Iszunk egy sört?

ÖREG: Van söröd?

ATTILA: Van.

Attila kimegy sörért. Öreg nézegeti a terepasztalt. Attila visszajön két üveg sörrel. Az egyiket átadja Öregnek.

ÖREG: Egészség.

Isznak.

ATTILA: Elmeséltem a lényegét az unokaöcsémnek is. Hogy lehetne munkám Pesten, de az utazásra elmenne a fizetésem fele. Aztán elkezdtem számolgatni vele. Végül is lehetne ügyeskedni. 2600 forint a vonatjegy oda-vissza. Megérkeznék a Keletibe, ott kéne vennem 8 vonaljegyet. 8-at, mert el kellene mennem a Körtérig, és onnan még három átszállás. Az egyik a sín miatt, a másik a számítógépes ember. Vissza ugyanígy. Az 8 út, az 8 jegy. Eddig stimmt? A vonaljegy 350 forint. 8 vonaljegy az 2800. A 2600 meg a 2800 az összesen 5400. Na de hohó! Azt mondja az unokaöcsém, hogy van napijegy! Én ezt nem tudtam. A napijegy csak 1650 forint. Megveszem itt, és akkor máris nem 2600 a vonatjegy, csak 1600. Miért? Mert csak Rákoskertig veszem meg! Odáig 1600. És az már Budapest! Onnan a napijeggyel oda megyek, ahova akarok. Ha akarok, egész nap utazom. Busz, villamos, troli. Ha akarom, megnézem a Ligetet. Elmegyek az Állatkertbe. A kettő együtt, a vonatjegy meg a napijegy, az 1600 meg az 1650, az összesen 3250. Nem 5400. De az is sok. Ezt levezettük. Itthon el kellett mondanom az egészet a nagybátyámnak meg a fiának is. Elmondtam, aztán kimentem vécére. Azalatt ment a jajistenemezés. Félfüllel hallgattam őket.

144

ÖREG: Kihallgattad őket?

ATTILA: Ki.

ÖREG: Te. Kihallgattad őket?

ATTILA: Ki én. Az unokaöcsém aszondja nekik, hogy szegényben – ez voltam én, a szegény – föl nem merül, hogy beleszámoljon egy kávé a pesti útjába. Vagy hogy ne lyukasszon. A nagybátyám benyögött egy „jajistenem, szerencsétlen”-t. Az unokaöcsémnek erre valami könyv jutott eszébe, amiben csóró emberek valami nyomorult hegedűre alkudoznak. Nincs semmi-jük, a hegedű meg maga az élet. Zajlik az alku a filléreken, és akkor az író nem bírja tovább a saját történetét, azt írja, nem tudja tovább mesélni, mert megszakad a szíve.

ÖREG: Nem olvastam. Abból nem volt film?

ATTILA: Nem tudom.

ÖREG: Én inkább filmes vagyok, mint könyves. A betűk elfárasztanak. Meg állítólag mérgeznek is. A nyomda is, de nem csak az, hanem maga az olvasás. Az is mérgez. Inkább a filmek. De ezt a hegedűst nem láttam.

ATTILA: A lényeg, hogy hallom, a nagybátyám aszondja, itt hagyok neki az asztalon egy ötezerest. A gipszes mondja erre röhögve, hogy adott egy ötöst, az csak elég volt a pálinkára. Később derült ki, hogy valamelyik berakott pénzt a bekeretezett számlákhoz is. Harmincezret. Gyorsan elbúcsúztak utána már, indultak vissza. Puhán startolt az ezüstfos autó. Repkedhettek benne a jajistenemek. Csodálkoztam, hogy mégse olyan sóher a nagybátyám? Aztán rájöttem, hogy az unokaöcsém lehetett. Megettettem a macskát, ránéztem a kaktuszaimra. És eszembe jutott valami. Hogy volt ugyan a múlt, ezekkel az emberekkel, de hogy ez mindegy, mert igazából egyetlen idő van, a jelen. Érted?

ÖREG: Értem. A múlt már mindegy, azon nem tudunk...

ATTILA: Minden együtt hömpölyög, fonódik, hullámszik, bogozódik, szárazódik. Az emlékek nem múltak, a remények nem jövők. Egyetlen közös, baszott nagy óriásvízesés minden. Egy örök idők óta ragyogó belső falon. Szép, nem? Egy ilyen gondolat.

ÖREG: Igen. Mint egy festmény.

Csend.

ATTILA: Évekig nem jött senki, erre előbb három hete ők, most meg te.

ÖREG: Már régen készültem. Csak nem tudtam előbb...

ATTILA: ...Úgy néz ki, bejön a munkadolog is, holnap kezdek.

ÖREG: Milyen munkadolog?

ATTILA: A kocsmában hirdették, mentünk csak innen vagy nyolcan. Tesztet kellett kitölteni. Karikázza be azokat a számokat, amik 10-nél nagyobbak és 30-nál kisebbek. Ilyenek. A pincében van 100 rekesz, minden rekeszben 10 üveg sör, akkor hány sör van a pincében? A mellettem lévő, egy Bittner nevű beírta, hogy 440. Jött az orvos, kitalálta, hogy süket vagyok, el kell mennem szakfülészhez, ha fölvesznek. Ez volt hétfőn. Csütörtökön visszaszóltak, hogy a harmincvalamennyiből engem választottak. Utazzak vissza megbeszélni a mindent. 650 forintot adnak óránként, az 110 ezerre jön ki, 80 marad. A sarkon fölvesz a busz, 4.10-kor van itt, háromnegyed 6-ra ér oda. Megáll isten tudja hány helyen, szedi föl az embereket. Vonatjegybe belehalnék, az nem menne. Így más.

ÖREG: De mi a munka?

ATTILA: Mondom. Van a marha. A marhának a bőre. Marhabőr. És sablonok. Gyakorlatilag az üléshez sablonjai, amit a varrónők összevarrnak.

A hátsó ülés, a hangszórótartó, minden, ami kárpitos. Csak ez nem kárpit, hanem marhabőr. Ezeket kell kivagdosni, rárakni a sablonra, úgy, hogy minél kevesebb hulladék legyen. Volt, akinek két nyelvvizsgája van, és a tesztet nem tudta megírni. Igaz, az a nyelvvizsga észet meg litván. Le volt írva egy szó. Hogy „könnyűszerkezetes”. Feladat: jelöld meg azokat a betűket, amikből egynél több van, de háromnál kevesebb. A másik oldalamon ülő 12 kérdésből 10-be be se írt semmit, a másik kettőt meg elbaszta.

ÖREG: Várjál. A ká.

ATTILA: Milyen ká?

ÖREG: A könnyűszerkezetesben. Ká, mint könnyű, ká, mint kezetes.

ATTILA: Ja, igen. Folytatom. A marhának lehetnek sérülései. Ezeket valaki berajzolja. Itt lyukas, ott nekiment a kerítésnek, és fölhasadt a bőre. Azokat a részeket ki kell hagyni. Ráragasztod, mint a hülyegyerek, hogy minél jobban kitöltse, utána jön a prés. Megnyomsz egy gombot, kivágja. Összeszeded, elviszed egy másik asztalhoz, ott a szivacs. Azt más vágja ki. Egy ilyen marha 30 rongy, a szivacs 300 forint. A marhát ezért csinálod te, az értelmesebbje.

ÖREG: És fölvettek.

146

ATTILA: Másodlagos operátornak.

ÖREG: Az mi?

ATTILA: Nem tudom pontosan, azt nem mondták. Egy kis nő volt ott, egy ilyen töpörtyű nőszemély, pár perc alatt mutogatta végig az egészet. Hol a vécé, hol a kajálda, hol lehet dohányozni. Kajajegy adnak, amiből be lehet fizetni. Alá kellett írni egy papírt, ha három műszakban nem vállalod, föl se vesznek. Szombat, vasárnap szünet, hét közben öt per kettőben megy. Este plusz 30 százalék, akkor 840-ért dolgozol. Bankszámla nem tudom, hogy lesz, más nevére kell nyitnom, nekem olyanom nincs. De vannak itt rendes emberek. Hétfőn az egyik adott 2000 forintot, hogy ha már megyek, legyen nálam. Kedden meg a csapos adott 1000 forintot. Imre, a kocsmároslány apja. Réka apja. Mentem a postára, mert kell erkölcsi is, az 3700 forint. Ha meglesz holnap a szerződés, el kell caplatnom szólni, mert segély csak addig a napig tart. Három hónap a próbaidő, utána már 120-at adnak. A létminimum 93, ami persze csak 63. De a 63 a 22-nél még mindig háromszor több. Most már közmunkához van kötve, de ezek itt reggel 7-kor már nem látnak, olyan részegek. Mocskos csőcselék.

Az öreg odamegy a terepasztalhoz.

ÖREG: Ne segítsek?

ATTILA: Ne.

ÖREG: Biztos?

ATTILA: Biztos.

Csend. Öreg félszegen megveregeti Attila vállát, majd leül.

ATTILA: A pénz az egyik, amiért jelentkeztem. A másik, hogy szarrá unom magamat. Ha folyamatosan csinálom a kertet, akkor is csak napi egy-két órát vagyok benne. Kurva meleg volt múlt héten, fölkeltem 5-kor, fél 7-ig kész lettem. Házimunkát csinálni meg konyhát fölmosni nem kell naponta, a füvet fél óra alatt lenyírom. Végigtolom a fűnyírót, aztán jónapot. Most volt a befőzés, de az is kész. Mindent könyvből tanultam, nemcsak a dohánylevelezést. Paprika, paradicsom, de azokon is, mit kapálok? Van céklám. Ennyi nekem bőven elég. Van szőlóm is.

ÖREG: Az nehéz?

ATTILA: A szőlő az szőlő, azzal nincs semmi. Fák: cseresznye, barack, alma. A fa darabja 1800 forint. Cserebere van a gyümölcsökkel, én adok almát, kapok helyette mit tudom én, meggyet. Citrom is van. Ki kellett építeni a slagot, de az is csak fél óra, míg végiglocsolom. Borzalmas ez az unatkozás.

ÖREG: A lényeg, hogy az egészség megvan.

ATTILA: Hátul laktak a tyúkok. Aztán jött egy fickó múlt héten, egy négy-lábú. Éjjel bement, kiszedte őket, levágta a fejüket. Szanaszét voltak a kertben, széttépett mindent. Sakál lehetett, vagy nyest, nyuszt, mit tudom én, mi. Amit nem vitt el, eltemettem, nem adtam a macskának. De visszajött két nap múlva, kiásta őket. Első nekifutásra kettőt vitt el, de nyolcat fejezett le. És visszajött a maradék hatért. Hányszor fordulhatott, mire átvitte a kerítésen. Róka nincs erre, meg róka nem harapja le a fejet, az megfogja az egésztestet, elviszi, nem szedi darabokra. Ott egy szárny, ott egy láb, széttranszírozta az egésztestet. Elmeséltem a kocsmában. Na, akkor jött az, hogy nála is volt, nála is volt, az egyiknél két hete járt, a 30-ból elvitt 15-öt. Lepcses falu ez, mindenki tud mindent.

ÖREG: Mint egy szép nagy család.

ATTILA: Az. Még le se szálltam a buszról, már azzal fogadtak, mi van, meséljél. Láttuk reggel, hogy fölszállsz a buszra. Tudták a hirdetést, kitalálták, hova a picsába mennék máshová? Rólad is kérdezzetnek majd holnap. Tudod, mi bosszant?

ÖREG: Na.

ATTILA: Megmondom, mi. Amikor kinn voltam Párizsban, kinn kellett volna maradnom. Csak hát várt haza a mutter. A harmadik. Azt elfelejtette megmondani, hogy árvasági segílyt kap utánam, azt eltitkolta. Havi 500 forint. Később tudtam meg. Fölmarkolta a segílyemet, abból kaptam mindennap 10 forintot zsebpénznek. 10 forint az egy kaszinótojás volt, 10 deka saláta, 2 zsömlé. Meg egy Nektár sör. A kaszinótojás 4.20-ba került. Viszont kibulizta nekem a lakást. Megvette a filctollakat, mindent, ami kellett. A buszbérletet, az 50 forint volt. Befizetett táborokba, ide, oda, amoda. Egyszer csinálta a reggelit, gyere, Atikám. Egy korty, és abban a pillanatban ment ki a falra az egész. Kakaó helyett pirospaprikát tett véletlenül a tejbe. Ki kellett festeni a konyhát.

Csend.

ÖREG: Tévéd van?

ATTILA: Van. Benn. Meg mosógép is van. Majd teknőben fogok bohóckodni! Ezek a kényelmi dolgok azért megvannak.

ÖREG: Csak nő nincs.

ATTILA: Az csak a pénzt viszi. Az meg nincs. De nő nem is kell. Előlről kezdeni mindig mindent?

148

ÖREG: Mindenkinek megvan a maga baja.

ATTILA: Én nem sajnálok senkit. Magamat se. Most már könnyű elbaszni, főleg, ha nincs munkahely. Régen mindenki dolgozott. Jó, hat ember állt egy esztergapad mellett, abból egy dolgozott. És? Nem azért ment tönkre az ország. És az oroszok? Fölépítették a metró. Egy forint volt a jegy, bedobtad, kinyílt az a szar, egy forint. Nem igaz, hogy nem segítettek. Jó, itt laktak. Engem nem zavartak.

ÖREG: Figyelj. Én...

ATTILA: Mikor elváltunk, az Éva vitt mindent, gyerek, lakás, telek. Előtte még elosztottuk a közös cuccokat, mikor még csak szétmentünk. Aztán megint összejöttünk, de mikor végleg összevesztünk, úgy lett, hogy 26 négyzetméter maradt az enyém. Nettó 10. A többi a kád, a konvektor. Egy szekrényt kaptam, egy ágyat, oldd meg. Elvileg kéthetente láthattam a gyereket, olyankor kivitem az Állatkertbe. De minden áldott nap jött, hogy adjak pénzt. Itt van, nesze, vigyed, mire költsem? Akkor volt nálam mindig, akkor már egy ideje villanyszámlás voltam. Azt nem is mondtam.

ÖREG: Nem.

ATTILA: Minden borralaló ment a kocsmába. Kocsma, kocsma, kocsma.

Kaja semmi, csak pia. Ez ment minden elszámolásnál. Hetente mentünk biliárdozni. Egyesek csak leléptek a pénzzel, mások disszidáltak. Hol ismerem meg a barátnőimet? A kocsmában. Mit csináltak? Ittak. Az egyik úgy kezdte a napot, hogy öt feles. Megyek be, mondja a kocsmáros, adjál 15 ezret, annyit ivott a nőd. Anyád picsáját, drága kefézés ez. Nem volt egy asztalom, egy széke, semmi. Kimentem a Ligetbe, néztem a semmit, beültem a kocsmába, ittam a sört. Na, mondom, ebből elég volt. Eladjuk a lakást, rendszeren elosztjuk, add ide a pénzemet, ez volt hétfőn, pénteken már itt laktam.

Csend.

ATTILA: Láttad a részegeket az árokparton? Vedelnek, mint az állat. Te hülye, mondom tegnap az egyiknek, megszondáztatnak, nem bírod ki 2-ig? Nem bírja ki. Na, én ettől félek.

ÖREG: Hát igen.

ATTILA: Mi lesz, ha ez lesz? Mert miután nincs mit kapálnom, mi van? Semmi. Leülök, bámulom a tévét. Mozi nincs, színház nincs, állatkert sincs. Itt a krimó, azt lehet csinálni, inni. Inkább elmegyek a gyárba, bár semmi kanalam nincs hozzá, megmondom őszintén. Itthon ücsörögjek, és nézzem, hogy ez a szar hogy nő? Itt most húztam egy vonalat, ez eddig tartott, innentől más lesz. A boltban meg a kocsmában megy a fölírjam-írjad. Megjön a pénz, ide 3, oda 4, és kezdődik előlről. Mióta itt lakom, egy forintot nem fizettem a szeméért. Ami olyan, azt kidobálom a közkukába, a többit hátul elégetem. Itt a csatorna is, mindjárt kész, be kéne fizetni 300 ezret. Nem is tudok szerződést kötni, nincs adószámom. Minden a fiam nevéen van, a ház is. December 17-én beszéltem vele utoljára. Fél éve. Olyan telefonja van, tartja, és mutatja velem, hogy hol van. Nekem nincs internetem, az is beruházás lenne.

ÖREG: Nem könnyű.

ATTILA: Fasz se gondolta, hogy kimegy Amerikába. Könyörögtem neki decemberben, küldjél már egy rohadt száz dollárt, az úgy 30 ezer forint. Odaadom a fuvarosnak, és lesz tűzifa. Valami rendezvényszervező kinn, az anyja 2200-at keres, nem tud angolul, de nem is kell, magyar kolóniában vannak. El se tudnám adni a házat, semmi nem az enyém. Ez itt a halott apósom telefonja. Olyan számok vannak benne, +21, milyen ország az? Nem jön a fiam, nem jön senki. Kész fölüdülés, hogy te most itt vagy.

ÖREG: Akarok mondani valamit.

ATTILA: A fiamat számítógépen láttam egyszer. Mikor beszéltünk, magyarázta, mit csinál ott. Mi a munka. Ha esküvő van, vagy születésnap, bármi ilyen, akkor partit rendeznek. Fölhívják a céget, ő meg megy. De úgy gondolkodjak, hogy úszómedence az a minimum.

ÖREG: Fiam.

ATTILA: Odamegy a furgonnal, hozza a tányérkákat, kutyafaszát, mindent. Kaviárt. Viszi a velkámdrinket.

ÖREG: Az mi?

ATTILA: Tudod, mi a velkámdrink, nem? Előital. Ha a fél torta elfogy, odarak egy másikat. Ezért kap egy százast. Reggel 5-re a kikopott, lehányt füvek, minden ki van cserélve meg javítva.

ÖREG: És ehet belőle? A kaviárból, meg ezekből?

ATTILA: Dehogyan ehet. Nem vendég, hanem szolga.

ÖREG: Hogy kerül Amerikába?

ATTILA: Az anyja kintről küldött neki repülőjegyet. Ennyi. Megkérdezte, van-e csajom. Mondtam neki, hogy mind elhagyott a picsába, mint az anyja. Ezeket az ittenieket meg hagyjuk, kinyitják a szájukat, és eláll a víz a csapban. Míg még itthon volt, néha följárógtam Pestre. Várt mindig a Keletiben. Apa, kaptál már fizetést? Bazdmeg, kaptam, igen. A kezébe nyomtam egy ötezrest. Mikor az Éva ideadta a pénzt, a zsebemben volt 6 millió. A Szabad Földben láttam egy hirdetést. Nem messze innen 3 millióért akartak adni valami taknyot. Na, mondom, azt nem. A kocsmában volt egy helyi újság, abban találtam ezt. Megvettem. Első utam a krimóba vezetett. Mondom, kéne kőműves, szerelő meg egy fuvaros. Minek? Sittet kéne elvinni. Miért, ott a kút. Te hülye vagy, mondom, azt nem azért ásták ki, hogy beledobjam. A gázt 9 ezer forint miatt basztam el. Rohangáltam fűhöz-fához, adjatok már 30 ezer forintot. 21-et sikerült összeszednem. Ismerek most már mindenkit itt, főleg a söpredéket, aki mind olyan szemét, mint én. Az egyik úgy köszön, mi van, te geci, a másik, hogy szia, köcsög, a harmadik meg hogy te hülye buzi. Ez egy üde színfolt, hogy te most megjelentél.

Csend.

ÖREG: Figyelj rám.

ATTILA: Csak hát a rohadt piálás. Főleg télen. Mert itt aztán télen vége. Vágod a fát, de ha már az sincs, akkor csak tekered a konvektort. Azért ültettem ezt a rengeteg fenyőt, mert ezek zöldek maradnak. A többiből, ha leesik a levele, nem marad, csak egy karó.

ÖREG: Hány éves is vagy? Nem tudom most így hirtelen.

ATTILA: Sok.

ÖREG: Sok.

ATTILA: Megy a csere.

ÖREG: Milyen csere?

ATTILA: Ez kenyeret ad, az egy kanál mosóport. 8-án megkapjuk a pénzt, 10-én már írják föl a tartozást. Égés. A csúcok csúcsa. Minek kellett elvesztenem azt az állást? Áttértek a csekkes utalásra, nem kellettünk, már nem szedtünk pénzt. Annál jobb dolog nem volt a Földön. Csókolom, Rózsika néni. Szerbusz, Atikám. Hogy tetszik lenni? A reumám, Atikám. Jaj, a jövő hónap mennyi lesz? Hát mennyi, úgy 600-700 forint. Jaj, olyan sok kiadásom lesz, szeretnék nyaralni, nem lehetne kevesebbet beírni? Mennyit szeretne, Rózsika néni? Hát, 150 forintot. 150 forint az 85 kilowatt, beírtam. Köszönöm, Atikám. Senkit nem érdekelt, mit írok be. Nem emiatt ment tönkre az elektromos művek.

ÖREG: Hát, nem.

ATTILA: Volt, aki fizetett érte, a villanyórája tetejére oda volt készítve az ezresem. Rá se néztem az órára. Szokásos? Szokásos. Kevesebb volt a számláján, mint egy nyugdíjasnak, közben égett a csillárja egész nap, 500 négyzetméteren. Mindenkinek Atikám voltam. Atikám, oda kéne egy konnektor, már mentem, véstem, dólt a pénz. Volt az HBO-dekóder. Megvettem 1500-ért, 3000-ért adtam. A trükk az volt, hogy kilógott a táskámból. 10-ből 10 megkérdezte, ez micsoda? Ó, ez egy dekóder. Estére volt nálam 15-20 ezer forint borralaló. 9 ezer volt akkor egy szekrényosor. És ez is kevés volt az Évának, és a Fiat is kevés volt, meg a telek is, meg úgy általában minden kevés volt.

ÖREG: Meg fogok halni.

Hosszabb csend, Attila bütyköli a terepasztalt.

ÖREG: Pár hetem van.

Csend.

ÖREG: Ezért jöttem. Pár hetem van.

ATTILA: És?

Attila felkapcsolja a terepasztal világítását.

ÖREG: Ezért jöttem.

ATTILA: Hogy sajnáljalak?

ÖREG: Nem kell sajnálni.

ATTILA: Én egész eddig úgy éltem, hogy azt hittem, halott vagy.

Csend.

ATTILA: Átbasztál. Most meg előkerülsz.

ÖREG: Megvolt az okom rá. De nem azért jöttem, hogy erről beszéljek.

ATTILA: Azt se tudom, hogy szólítottalak. Nem emlékszem, hogy hívtalak valahogy? Apa? Apu? Papa? Nem emlékszem.

ÖREG: Apuci.

ATTILA: Jaj. Apuci, kérsz egy cigit?

Öreg nemet int a fejével.

ÖREG: Nem kéne cigizned. Beteg leszel te is.

ATTILA: Még a tavasz is csikkekkel telt el. Meg kell várni, míg a kocsmá bezár. Odamész, mikor már nincs senki sehol. Általában ez úgy fél 10 körül van. Irány a hamutál, ki a csikket. Meg az utcán. Meg a vasútállomáson. Meg a buszmegállóban.

152

ÖREG: Van még egy-két hetem ezen a világon. Meg talán még van az a másik. Nem tudjuk.

ATTILA: És? Itt akarsz maradni egy-két hétig? Hogy majd itt halj meg?

ÖREG: Nem, dehogy.

ATTILA: Azért.

ÖREG: Van az öcsém, aki itt volt nálad. Nem beszélünk negyven éve. Meg vagy te. Másom nincs. Rád írom mindenemet. Nem sok minden. Egy ház. Meg a maradék pénz. Semmi dolgod, intézem. És nem az elmúlt éveket akarom ezzel megvásárolni.

ATTILA: Menned kéne. Mindjárt jön a postás.

Csend.

ÖREG: Mire emlékszel? Anyádra? Rám? Valamire emlékszel?

ATTILA: Én csak a szépre. Úgyhogy semmire. Menj, üde színfolt.

ÖREG: Három voltál. Mire emlékeznél, persze, semmire. Mit mondtak, anyád hogy halt meg?

ATTILA: Hajmosásba.

ÖREG: Ugyan.

ATTILA: Hajat mosott, aztán vizes fejjel kiment az utcára. Megfázott, agyhártyagyulladás lett, meghalt. Te meg a nagy bánatodban otthagytál engem a picsába. Mentél szerencsét próbálni. Kéne ide egy bakterház, a so-rompó mellé.

ÖREG: Rosszul tudod a dolgokat.

ATTILA: Egy piros bakterház. Jól megvagyok a rossz tudásommal.

ÖREG: Hazudtak neked. Soha nem hagytam volna ott a fiamat.

ATTILA: Miről beszélsz? Hát otthagytál.

ÖREG: Nem. Vagy hát igen. És mégsem.

ATTILA: A halálos beteg, bűnbánó apa lelkiismeret-furdalással küszködik. A hálátlan fiú pedig nem kér belőle. (*a terepasztalt nézi*). Jó lenne ide egy bakterház, nem?

ÖREG: Nem mondtam ilyeneket. Se hálátlanságot, se bűnbánatot.

ATTILA: Apuci elhúz, aztán eszébe jut, hogy volt egyszer egy fia. Mégiscsak illene ráírni a házat, ne vesszen el. Az apai szív megnyugszik, és beletörődik a közelgő halálba. Aztán kicsit lázad, aztán belenyugszik. Aztán megint lázad kicsit, aztán beleegyezik. Boldogan hal meg. Elrendezett mindent.

ÖREG: Nem vagyok az apád, fiam.

Csend.

ÖREG: Nem akartam elmondani. Volt egy baleset, akkor derült ki. Baleset volt, nem tehetett róla senki. Főleg te nem.

ATTILA: Milyen baleset? Miről beszélsz?

ÖREG: Egy gyertya. Feldőlt egy gyertya. Nem emlékszel. Karácsonykor történt. Feldőlt egy gyertya, mikor már aludtunk, vagyis azt hittem, mindenki al-

szik. Felgyulladt a karácsonyfa, felébredtem, felkaptalak, kiszaladtam veled, anyáért is visszamentem, de már késő volt. Még élt, amikor berontott a bátyám, a szomszédban lakott, nekem nem volt addig gyanús semmi, persze utólag már minden, a kis ajándékok, a pillantásaik, a lényeg, hogy mint az őrült, rohant ki anyáddal, szinte kikapta a kezemből, kirántotta, őrzöngve vitte, próbálta élesztgetni, és akkor már ott voltak mások is, és akkor szerelmemnek szólította, aztán csak ordított, amikor látta, hogy meghalt, és azt is ordította, hogy én nem engedtem, hogy ők egymáséi legyenek, pedig nem akartak semmi bajt, csak szerették egymást, de hát mit csináljanak, ha már született egy gyerek, és verte a fejét a falba, konkrétan a falba, tiszta vér lett a homloka, miközben csókolgatta a halott feleségemet, aztán azt kiabálta, hogy te az ő gyereke vagy, nem én vagyok az apád, hanem ő, és amikor kiderült, hogy ez tényleg igaz, és mindenki tudja a családban, csak én nem, akkor elmentem, igen. Nem tudtam feldolgozni. Sem anyád halálát, sem azt, hogy a bátyám fia vagy.

ATTILA: Ezért hagytál ott? Csak mert nem vér szerinti apám vagy?

154 ÖREG: Miután apucinak neveztél, nem mondhatták neked, hogy mostantól más az apuci, kitalálták, hogy elutaztam messzire. Egy kerülettel költöztem arrébb. Később aztán tényleg messzebb kerültem. A bátyám megnősült, a felesége lett a második Mutterod, aki aztán beteg lett, azt már jól tudod. Meghalt később a bátyám is, de akkor már a villanszerelőéknél voltál. Nem akartam megjelenni, és összezavarni téged. De az is igaz, hogy megpróbáltalak kitörölni a fejből. Anyádra emlékeztetted, akit a halálában meggyűlöltem, és a bátyámra, akit szintén. Aztán már nem tudtam rólad semmit. Nehezen találtalak meg.

Csend.

ÖREG: Ha nincs a baleset, talán soha nem derül ki, hogy nem az én fiam vagy. De végül is az igazság hangja a legszebb.

ATTILA: Nem is festő vagy te, hanem költő.

ÖREG: „Ha már nem élek, ha már nem élek, megint sokat leszek tevéled”. Néha egy-egy sor szíven üt. De nem szeretem a verseket.

Csend.

ÖREG: Nem értesz meg egy kicsit sem?

Csend.

ATTILA: Tehát nem agyhártyagyulladás volt.

ÖREG: Füstmérgezés.

ATTILA: Az élet előre is okos. Ha ott tudtál hagyni háromévesen, akkor visszamenőleg megérdemelted, hogy a mutter megcsalt. Gyávaság, hiúság, sértett önérték. Ezért otthagytad a gyereket, akit három évig neveltél. Szóval az igazi apám volt a vadember? Nem. Szerintem úgy lehetett, ahogy mondták nekem. Te vagy az igazi apám, akit igen, megcsalt a felesége, az lehet, de nem a születésem előtt, csak később. Te vagy az apám, a bátyád csak felnevelt. És nem hiszem ezt a balesetet se, valaki elmondta volna, ha más nem, az öcséd múltkor elmondta volna, hallottam volna gyertyáról, meg tűzről, sőt arra emlékeznék is, lángokat nem felejtettem volna el. Hogy lehetne elfelejteni egy égő karácsonyfát? Ezerszer beugrott volna később. De ha volt is valami, ha volt is gyertya, azt akkor te döntötted fel féltékenységedben, hogy bántsod a muttert, csak így történhetett.

ÖREG: Mindennap szaloncukrokat szedegettél le a fáról.

ATTILA: Persze, háromévesen.

ÖREG: Esténként elfújtuk a gyertyákat.

ATTILA: Persze, biztos én is, háromévesen.

ÖREG: De aznap este elfelejtettük. Amikor felriadtam, a kezemben volt az egyik gyertya. Egy hosszú piros. A fa már lángolt. Te gyújtottad fel. Nem akartam elmondani. Nem tehetél róla, gyerek voltál, hároméves. Nem azért jöttem, hogy ezt elmondjam.

A fény lassan lemegy, félhomály. Attila odasétál a terepasztalhoz.

ÖREG: Egy ház. Nem nagy. Meg egy kis pénz. Nincs kire hagynom. Fogadd el.

ATTILA: Jó lesz az a híd, nem? Faszán beleillik a tájba. Csak mindig fülledt a levegő. A töltés miatt lenne? Pedig ott van mellette a fenyőfásor, az csinálhatna jó levegőt.

Attila babrál a terepasztalon. Csend. Öreg feláll.

ATTILA: Holnap megyek először a gyárba, 4.10. Háromnegyed 6-ra ott a busz. Másodlagos operátor. Fogalmam nincs, mi az. Meglátjuk. Kérsz egy cigit?

Attila elindítja a szerelvényeket. Lassan lemegy a fény, csak a terepasztal fényei világítanak.